

20
25 Letno
poročilo

)štrc

01	Uvodnik	3
02	Misija	4
03	Vizija	5
04	Učinki	6
05	Projekti	8
06	Zgodbe	12
07	Razkrinkavanje.si	16
08	Onkraj besed	20
09	Mednarodno sodelovanje	22
10	Delavnice, predavanja, izobraževanja	25
11	Napadi in pritiski	27
12	Nagrade, priznanja, dosežki	29
13	Pogled naprej	30
14	Ljudje	32
15	Finančno poročilo	36
16	Podporniki in donatorji	38

Klubovanje in levitev

Naslov ene izmed prvih novic, ki smo jih objavili lani, se je glasil: »Zaradi laži o delovanju Oštra poudarjen pomen preverjenih informacij.«

Novico smo objavili mesec dni po naznanilu šefa korporacije Marka Zuckerberga, da se bo 'znebil' preverjevalcev dejstev na Metinih platformah, češ da so politično pristranski in neprofesionalni. Novica je bila pravzaprav uredniški uvodnik, ki je tedne lažnih obdolžitev, žaljivih napadov, zarotniških insinuacij pa tudi groženj zoper uredništvo postavil na pravo mesto.

Žal se pritiski na uredništvo s tem niso končali. Nasprotno, nadaljevali so se, jeseni pa kulminirali v novi metodi za oviranje novinarjev ... osumljeni smo bili – opravljanja novinarskega dela!

Politiki, ki jim ni všeč, da v Detektorju premoženja preiskujemo njihovo premoženje, so se namreč pritožili informacijskemu pooblaščenцу, ta pa je odprl inšpekcijski postopek. Občina Ljutomer je vložila tudi prijavo na tožilstvo, ki zdaj vodi predkazenski postopek. To je storila, čeprav smo preiskovali premoženje županje in ne občine. Upam, da se kdo v občinskem svetu sprašuje o namenski porabi sredstev za odvetnika.

Kljub pritiskom smo lani nadaljevali z objavami premoženja politikov, med drugim vseh evropskih poslancev in prvih 16 županov, ki so jih v javni anketi izbrali bralci Oštra. Tema je pomembna, saj se Slovenija težko pohvali z veliko transparentnostjo politične moči, podatki o premoženju, ki jih objavlja komisija za preprečevanje korupcije, pa so za državljanski nadzor nad centri moči povsem neuporabni.

Odkrili smo tudi nekaj pomembnih zgodb. Najpomembnejšo – o črni gradnji Aleksandra Jevška, ministra za kohezijo v odhajajoči vladi – so povzeli številni mediji. Jevšek, ki pred objavo ni konkretno odgovoril na naša novinarska vprašanja, se je v drugih medijih hitel izgovarjati na to in ono, a ga je naša Meta Gantar hitro ujela na laži.

Poleti nam je uspelo tudi obrniti tok škodljivega noveliranja zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma, saj bi spremembe novinarjem, civilnodružbenim organizacijam in akademskim raziskovalcem onemogočile dostop do podatkov o dejanskih lastnikih podjetij, kar bi bilo neskladno z relevantno evropsko direktivo. Zakonodajalec je – z Oštrovo pomočjo – tem deležnikom blagovolil omogočiti dostop.

December smo zaznamovali z objavo odmevnega projekta Avtogrob, v okviru katerega smo identificirali, preiskovali in mapirali neprijavljena odlagališča vozil. Projekt je imel takojšnje učinke, ob in po objavi, še toliko bolj pa smo bili ponosni na in hvaležni za aktivacijo javnosti, ki je ekipi posredovala številne podatke o domnevnih nezakonitih odlagališčih.

Objavili pa smo tudi zgodbo o domnevnem podkupovanju zdaj že nekdanjega namestnika beloruskega ministra za energetiko, ki naj bi ga izvedel slovenski Riko. Zgodbo smo v (brezplačno!) poobjavo ponudili petim slovenskim medijem, a se ni odzval niti eden.

Zgodbo so neznanci pozneje 'ubili' tako, da so poskrbeli za njeno poobjavo na glavnem dezinformacijskem portalu, katerega redna tarča je tudi Oštro. Znani politični tednik pa je poleti objavil intervju s šefom Rika, v katerem se je ta lahko 'izkašljajal', kot to radi rečemo v novinarskem cehu.

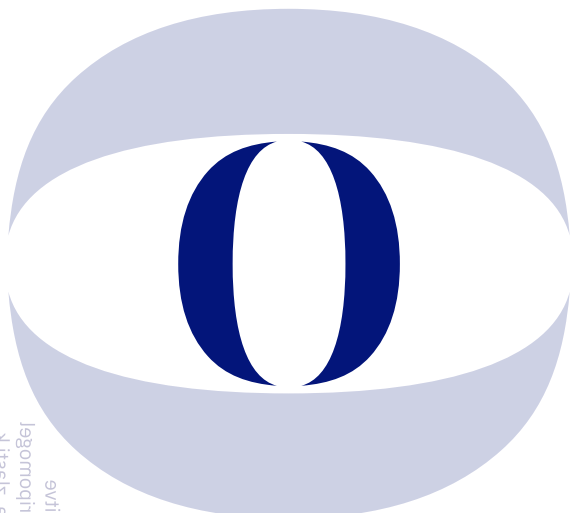
Vse to kaže, da se Oštro vendarle začenja sidrati v slovenski medijski krajini – kot družbeni in profesionalni korektiv. Ker si želimo, da bi več državljanek in državljanov v svojo informacijsko dieto vključilo Oštro kot vir preverjenih informacij in visokokakovostnega, etičnega novinarstva v javnem interesu, smo sklenili storiti to, kar bi morali storiti že davno – funkcionalno in konceptualno prenoviti Oštrov portal, ki je tako rekoč enak kot ob ustanovitvi.

Želimo si ustvariti boljšo uporabniško izkušnjo, predvsem pa predstaviti Oštrove vsebine na bolj dostopen, jasen in prepoznaven način. V osmih letih smo se iz enoosebnega uredništva razvili v ekipo 18 urednikov, novinarjev, študentov in drugih medijskih delavcev. Oštro ni več Oštro iz leta 2018. Začenja mu poganjati brada.

Anuška Delić,
odgovorna urednica

Ostro goji preiskovalno
in podatkovno novinarstvo,
uveljavlja pravico vedeti kot
eno od temeljnih človekovih
pravic, širi novinarsko znanje
in prispeva k vzgoji prihodnjih
generacij novinarjev.

Center že od ustanovitve poganja želja, da bi pripomogel k prerodu novinarstva, zlasti k zaščiti, razvoju in zagotavljanju kakovostnega preiskovalnega novinarstva v Sloveniji in njeni sosesčini.

Prepričani smo, da je profesionalno, neodvisno in odgovorno novinarstvo steber demokratične družbe, brez katerega se bo ta sesula vase, z njo pa tudi novinarski poklic.

V Sloveniji in sosesčini si želimo novinarskih ekip, ki bodo poročale izključno v javnem interesu in v skladu z novinarskim kodeksom, ter medijev, ki bodo kakovostnemu in pokončnemu novinarstvu dali prednost pred interesno-oglasno naravnano uredniško politiko in ‘klikfehtanjem’.

Želimo si javnosti, ki se bo dejavno zavedala ključnega pomena kakovostnega novinarstva za

delovanje demokratične družbe in ga bo pripravljena podpreti s pohvalo in strokovnim nasvetom, pa tudi z mikrodonacijami ali članarino. Javnosti, ki bo v medijskem poročanju znala ločiti informacijo od polinformacije ali dezinformacije in bo novinarjem spet zaupala, da opravljajo svoje delo vestno, preudarno, vztrajno in skladno z najvišjimi profesionalnimi standardi.

Želimo si javnih uslužbencev, ki bodo prepoznali korupcijo in o njej spregovorili, ter politikov, ki se ne bodo otepali politične odgovornosti.

Navsezadnje pa si želimo tudi ceha, ki se bo hotel pogledati v ogledalo in iskreno razpravljati o številnih stranpoteh sodobnega novinarstva, in ki se bo vedno vračal k izvirnemu poklicnemu načelu – nadzoru nad vsakršnimi centri moči.

Kaj sta Oštro in Razkrinkavanje.si dosegla v letu 2025?

- učinki Oštra
- učinki Razkrinkavanja.si

1× regulatorni ukrep (sprejetje amandmajev)	3× vpis omejitev poslovanja	9× opomin KPK
2× inšpekcijski postopek	1× predhodni preizkus	17× sklicevanje na naše podatke
1× zahvala	2× poobjava zgodbe	2× omemba Oštrovih odkritij v drugem mediju
1× umik objave	1× dopis KPK	1× popravek
2× poobjava	4× priznanje napake	

Po Oštrovi intervenciji je vladna koalicija novinarjem in raziskovalcem omogočila dostop do registra dejanskih lastnikov podjetij, ki ga je sprva v nasprotju z evropsko zakonodajo hotela zapreti za javnost.	KPK je za Oštro pojasnila, da sta ji ministrica Ksenija Klampfer in župan Ivan Molan – kot kaže, šele po prejemu novinarskih vprašanj Oštra – vendarle posredovala obrazce za prijavo povezanih pravnih subjektov z omejitvijo poslovanja.	Po objavi Oštrove zgodbe o zlorabi licence slovenskega zdravnika Andreja Grajna v tujini je generalni zdravniški svet v Veliki Britaniji na vnaprej načrtovanem zaslišanju za eno leto suspendiral njegovo delovanje.
Poslanec Dejan Kaloh je po Oštrovem opozorilu, da bratovih podjetij ni vpisal na seznam omejitev poslovanja z državnim zborom, to storil.	KPK je po prejemu novinarskem vprašanju Oštra o omejitvah poslovanja v primeru župana občine Pivka Roberta Smrdelja, ki je obenem zakoniti zastopnik Lokalnega pospeševalnega centra Pivka, preverila okoliščine ustanovitve tega podjetja. Zadevo je tudi predala v reševanje več pristojnim ministrstvom. Občino je komisija obvestila, da bi morala poročati o omejitvah poslovanja. Ker pa je od storitve prekrška minilo že več kot dve leti, je primer zastal.	Z 'garažo' ministra Aleksandra Jevška, ki je, kot je razkril Oštro, v resnici nadstropna hiša, so se ukvarjali KPK, dve inšpekcijski službi in mariborski zavod za varstvo kulturne dediščine. En inšpekcijski postopek še poteka.
Komisija za preprečevanje korupcije (KPK) je na podlagi Oštrovih odkritij, da niso prijavili omejitve poslovanja s povezanimi podjetji, izrekla opomine devetim funkcionarjem: ministrici Kseniji Klampfer, državnim sekretarjem Maši Žagar, Metki Paragi in Juretu Lebnu, poslancema Gibanja Svoboda Martinu Premku in Alešu Lipičniku, poslancema SDS Alenki Jeraj in Andreju Kosiju ter županji Ljutomera Olgi Karba.	KPK je napovedala, da bo poslej sistematično pregledovala vpise teh omejitev pri vseh novoizvoljenih poslancih in na novo imenovanih ministrih.	Župan občine Zagorje ob Savi Matjaž Švagan je v Oštrovih novinarskih vprašanjih odkril nove informacije o svojem premoženju: ugotovil je, da banka ni izbrisala hipoteke, vpisane na hiši, ki jo imata v lasti skupaj z ženo. Oštru se je zahvalil in se lotil urejanja zemljiškoknjižnih zadev.
		Občina Vodice se je v pozivu ministrstvu za okolje in prostor, naj vendarle ukrepa zoper nezakonito odlagališče odsluženih vozil v občini, sklicevala tudi na novinarska vprašanja Oštra.

Detektor premoženja

Javni dostop do podatkov:

- omogoča državljanom, novinarjem in civilni družbi spremljanje delovanja oblasti. To zmanjšuje možnosti za korupcijo, zlorabo javnih sredstev in netransparentno odločanje;
- izboljšuje demokratično udeležbo, saj ljudje bolje razumejo javne politike, proračune in odločitve države ter tako bolj informirano sodelujejo v javnih razpravah in političnih procesih;
- krepi zaupanje v transparentno delovanje institucij.

Število preverjenih
funkcionarjev:

182

Število enot
premoženja:

2011

Novinarji Oštra
so decembra 2025
Detektor premoženja
predstavili na javnem
uredniškem sestanku
v mladinskem klubu
eMCe Plac v Velenju.

Detektor premoženja je prvi primer sistematične preiskave in javne objave premoženja slovenskih političnih funkcionarjev. Oštro jo izvaja od leta 2023.

Začeli smo s preverbo premoženja članov vlade, leta 2024 nadaljevali s podatki o premoženju državnih sekretarjev in poslancev, leta 2025 pa smo seznam osvežili z novimi funkcionarji, med njimi evropskimi poslanci in posameznimi župani, ki smo jih izbrali tudi s pomočjo javnomnenjske ankete.

Strokovnjaki na področju preprečevanja korupcije opozarjajo, da je javnost teh podatkov pomembna za nadzor nad morebitnimi navzkrižji interesov in nedovoljenim okoriščanjem na javnem položaju. V številnih evropskih državah so podatki o premoženju funkcionarjev javni.

V Sloveniji zakon o integriteti in preprečevanju korupcije objave podatkov o premoženju v celoti ne

omogoča, dovoljuje pa objavo sprememb premoženja, ki nastanejo med opravljanjem funkcionske službe. Vendar so spremembe zabeležene skopo in včasih zelo pomanjkljivo.

Novinarji so preiskavo začeli le z imeni oziroma osebnimi podatki funkcionarjev, nakar so nadaljnje podatke zbirali z uporabo širokega nabora preiskovalnih in podatkovnih novinarskih tehnik. Obenem so identificirali tudi družinske člane, saj nanje funkcionarji pogosto prenesejo premoženje.

Vse podatke je ekipa pred objavo ponovno preverila in vsi funkcionarji so bili seznanjeni z vsemi ugotovitvami; pred objavo so imeli dovolj časa za odziv, popravke in dopolnitve.

Detektor premoženja je bilateralni projekt, sočasno poteka tudi na Hrvaškem, kjer je Oštro leta 2021 ustanovil sestrski center.

Avtogrob

Interaktivni zemljevid neprijavljenih odlagališč izrabljenih avtomobilov

Na interaktivnem zemljevidu prikazujemo 74 lokacij neprijavljenih odlagališč.

Vsaka vključuje oceno nevarnosti, število odpadnih vozil, velikost in podatke o lastništvu.

Na javnem uredniškem sestanku v Novi Gorici je Oštro s predstavniki javnosti in legalnimi predelovalci avtomobilskih odpadkov razpravljalo o nezakonitih avtomobilskih odpadkih, ki smo jih odkrili v projektu Avtogrob.

Foto: Črt Piksi

V preiskovalnem projektu Avtogrob smo po vsej Sloveniji odkrili **74 neprijavljenih odlagališč** izrabljenih avtomobilov. Skoraj vsako peto leži na zemljiščih v lasti občine, države ali državnega podjetja. Več odlagališč, ki obstajajo že desetletja, ni bilo saniranih kljub prijavam okoljskemu inšpektoratu oziroma kljub inšpekcijskemu ukrepanju.

Novinarji Oštra smo projekt začeli z analizo več kot 50 preteklih medijskih poročil o neprijavljenih odlagališčih avtomobilov, obenem pa smo z javno anketo med prebivalci Slovenije zbirali informacije o še nezabeleženih odlagališčih. Naslonili smo se tudi na že obstoječi register divjih odlagališč odpadkov organizacije Ekologi brez meja, s katero smo nato izdelali oceno okoljske nevarnosti za vsako odlagališče avtomobilov. Pregledovali smo javno dostopne satelitske posnetke ter razvijali orodje umetne inteligence za preverjanje lokacij. Nazadnje smo več tednov prečesavali teren – od Murske Sobote do Kopra, od Bohinjske Bistrice do Krškega.

Ugotovili smo, da zasebni lastniki vozil teh po-

gosto ne odstranijo **kljub uradnim opozorilom, inšpekcijskim postopkom in globam**.

V Tolminu smo odkrili podjetje, ki oglašuje in izvaja storitve razgradnje vozil, čeprav nima okoljskega dovoljenja. Deluje v sodelovanju z občino in celo prejema poslovne subvencije. V Cerkljah na Gorenjskem smo identificirali neprijavljeno odlagališče s skoraj 100 izrabljenimi vozili v neposredni bližini protokolarnega objekta Republike Slovenije, gradu Strmol.

Identificirali smo 11 odlagališč v neposredni bližini vodnih virov, kot sta reki Ljubljanica in Soča. Ta odlagališča so še posebej nevarna za naravo in zdravje ljudi, saj lahko en sam liter odpadnega motornega olja onesnaži kar milijon litrov vode.

Okoljski inšpekciji smo predstavili več deset neprijavljenih odlagališč. Iz njihovih odgovorov izhaja, da so za večino teh lokacij že vedeli. Kljub razmeroma dobri informiranosti inšpektorata pa so sistemi nadzora in sankcioniranja neučinkoviti in počasni, neustrezna zakonodaja pa dopušča vrzeli in zlorabe.

Slaba praksa

Ilustracija: James O'Brien/OCCRP

Preiskava mednarodne novinarske preiskovalne mreže OCCRP in partnerjev, tudi Oštra, razkriva, da več kot sto zdravnikov, ki so v eni evropski državi zaradi hudih kršitev, kot so poškodovanje pacientov in spolne zlorabe, izgubili licenco, neovirano nadaljuje delo v drugih državah. Ključna težava je neučinkovit sistem čezmejnega obveščanja o odvzetih licencah, saj države podatkov pogosto ne delijo ali pa so ti nepopolni in nedostopni javnosti. Informacij, zabeleženih v evropskem informacijskem sistemu (IMI), pristojni organi pogosto ne upoštevajo.

Da bi odkrili zdravnike s prepovedjo ali omejitvami pri delu v eni državi, ki so se morda zaposlili v drugi, so novinarji iz 49 držav, ki so sodelovali v mednarodni preiskavi **Bad Practice** (Slaba praksa), zahtevali nacionalne sezname o licenciranih zdravnikih.

Ugotovili so, da je te podatke težko pridobiti, saj imajo nekatere države težko dostopne javne registre ali pa jih sploh nimajo. Pridobivanje podatkov o zdravnikih, ki so začasno ali trajno izgubili licenco, je bilo še težje.

Tudi v Sloveniji so ti podatki **omejeno dostopni**. Slovenska zdravniška zbornica je prepričana, da so podatki o razlogih za odvzem licence varovani osebni podatki, četudi so imena licenciranih zdravnikov, podatki o njihovi specializaciji in veljavnosti licence javni in jih zbornica objavlja na svojem spletnem mestu.

Razkrili smo primer **slovenskega kirurga**, ki je v Avstraliji za dve leti izgubil licenco zaradi intimnega odnosa s pacientko. Ko je zoper njega že potekala preiskava avstralskih organov, je v Sloveniji – kot kaže, nemoteno – podaljšal urološko licenco. Licenco je pridobil tudi v Veliki Britaniji, kjer pa zaradi odvzema v Avstraliji zdravniško dejavnost za zdaj lahko opravlja le pod določenimi pogoji. Eden izmed teh je, da pacientk ne sme obravnavati sam, temveč le v spremstvu, razen če gre za nujen primer. Britanskemu pristojnemu organu mora poročati o svojih zaposlitvah v Veliki Britaniji ali zunaj nje.

Medijska pismenost in ozaveščanje o dezinformacijah

Foto: Jure Merčnik

Eno od poslanstev Oštra je medijsko opismenjevanje publike in krepitev veščin novinarstva. Člani naše ekipe redno gostujejo v uredništvih drugih medijev, nastopajo na medijskih delavnicah oziroma konferencah v Sloveniji in tujini ter predavajo na fakultetah in šolah.

Leta 2025 smo med drugim izvedli več predstavitev postopkov preverjanja dejstev:

- predavanje na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani
- delavnico na Univerzi v Dubrovniku
- predstavitev veščin preverjanja dejstev za študente in profesorje Univerze v Mariboru
- delavnico za neodvisni medij Ovtar24
- delavnico preverjanja dejstev za dijake v Mariboru

PREBERI VEČ

Novinarske zgodbe so bistvo našega dela. Na Oštru si prizadevamo, da bi jih poleg projektov, izobraževanj, preverjanja dejstev in drugih dejavnosti objavljali čim več.

V preteklem letu nam je uspelo ustvariti vrsto odmevnih in vsebinsko pomembnih zgodb, ki so razkrivale nepravilnosti, opozarjale na sistemske pomanjkljivosti in načenjale vprašanja v javnem interesu.

Detektor premoženja: Garaža ministra Jevška, ki je zrasla v panonsko hišo

Ilustracija: Istvan David

Nekdanji minister za kohezijo Aleksander Jevšek bi moral glede na pridobljeno gradbeno dovoljenje poleg svoje počitniške hiše v Filovskem Gaju zgraditi garažo. Namesto tega tam stoji precej velika panonska hiša, ki sega celo na parcelo, za katero upravna enota Murska Sobota ni prejela zahtevka za gradbeno dovoljenje.

Po Oštrovem razkritju je Jevšek za druge medije zatrdil, da za objekt poteka postopek spremembe namembnosti že od začetka leta 2024, vendar so to na murskosoboški upravni enoti zanikali.

Inšpektorat za kulturo in medije je konec lanskega leta zaključil inšpekcijski postopek, saj je Jevšek v predpisanem roku vložil prošnjo za kulturnovarstveno soglasje za eno izmed štirih parcel, ki tega še ni imela. Inšpekcijski postopek, ki ga je uvedel gradbeni inšpektorat 3. oktobra lani, pa še ni zaključen.

[PREBERI VEČ](#)

Avtogrob: tretjina divjih odlagališč avtomobilov ostaja kljub ukrepom inšpektorata

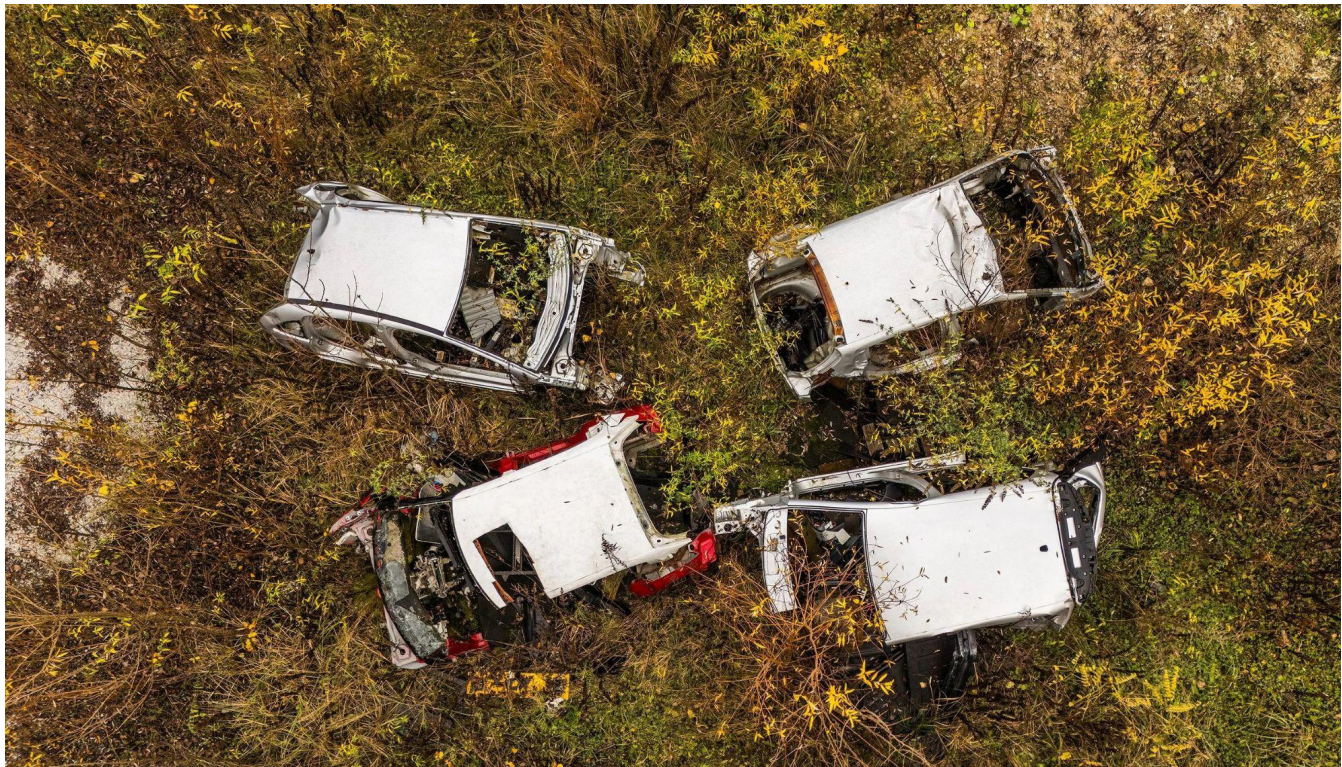

Foto: Oštro

Novinarji Oštra smo v projektu Avto-grob odkrili 74 neprijavljenih odlagališč izrabljenih avtomobilov po Sloveniji in jih posredovali okoljskemu inšpektoratu. Ta je potrdil, da je bil z večino lokacij že seznanjen. Razkrili smo, da ob uničevanju okolja nadzorni in kaznovalni mehanizmi niso učinkoviti, postopki so počasni, zakonodaja pa omogoča izigravanje pravil. Težava izvira tudi iz nejasne opredelitve pojma 'izrabljeno vozilo', saj neregistrirana ali poškodovana vozila niso ved-

no obravnavana kot odpadki. Inšpektorji morajo najprej ugotoviti, kdo je lastnik in kakšen je status vozila, sicer ne morejo ukrepati. Odlagališča so nevarna za okolje in naše zdravje, saj vozila vsebujejo strupene snovi, kot so olje, gorivo in težke kovine, ki lahko onesnažijo tla in vodo. Okrog desetina odlagališč je po naših ugotovitvah starejših od deset let. Inšpektorat je izdajal opozorila, odločbe in globe, številni postopki pa še potekajo.

PREBERI VEČ

Kako je Dijana Đudić bratu poslanca Kaloha ustanovila podjetje

Ilustracija: Jernej Žumer

Marko Kaloh, brat poslanca Dejana Kaloha, je marca 2020 v Banjaluki ustanovil podjetje VBO Marketing, pri čemer mu je pomagala bosanska podjetnica Dijana Đudić, povezana s slovenskim davčnim svetovalcem Rokom Snežičem in stranko SDS, ki ji je pred sedmimi leti v nepojasnjenih okoliščinah posodila 450.000 evrov. Kalohovo podjetje je bilo registrirano na naslovu v dotrajanem banjaluškem nakupovalnem centru, kjer pa nismo odkrili nobenih sledi o njegovem dejanskem ob-

stoju, kar je značilnost slamnatih podjetij.

VBO Marketing se je na dveh spletnih mestih predstavljal kot napredna marketinška agencija, pri čemer je eno od spletnih mest navajalo tudi podjetje v ZDA, ki pa v resnici ne obstaja.

Kaloh je povedal, da je podjetje v Banjaluki ustanovil zaradi načrtovane širitve prodaje zobnih aparatov na trg Bosne in Hercegovine, vendar je projekt zaradi spremenjenih okoliščin, tudi pandemije covid-19, propadel. Že maja 2020 je zahteval

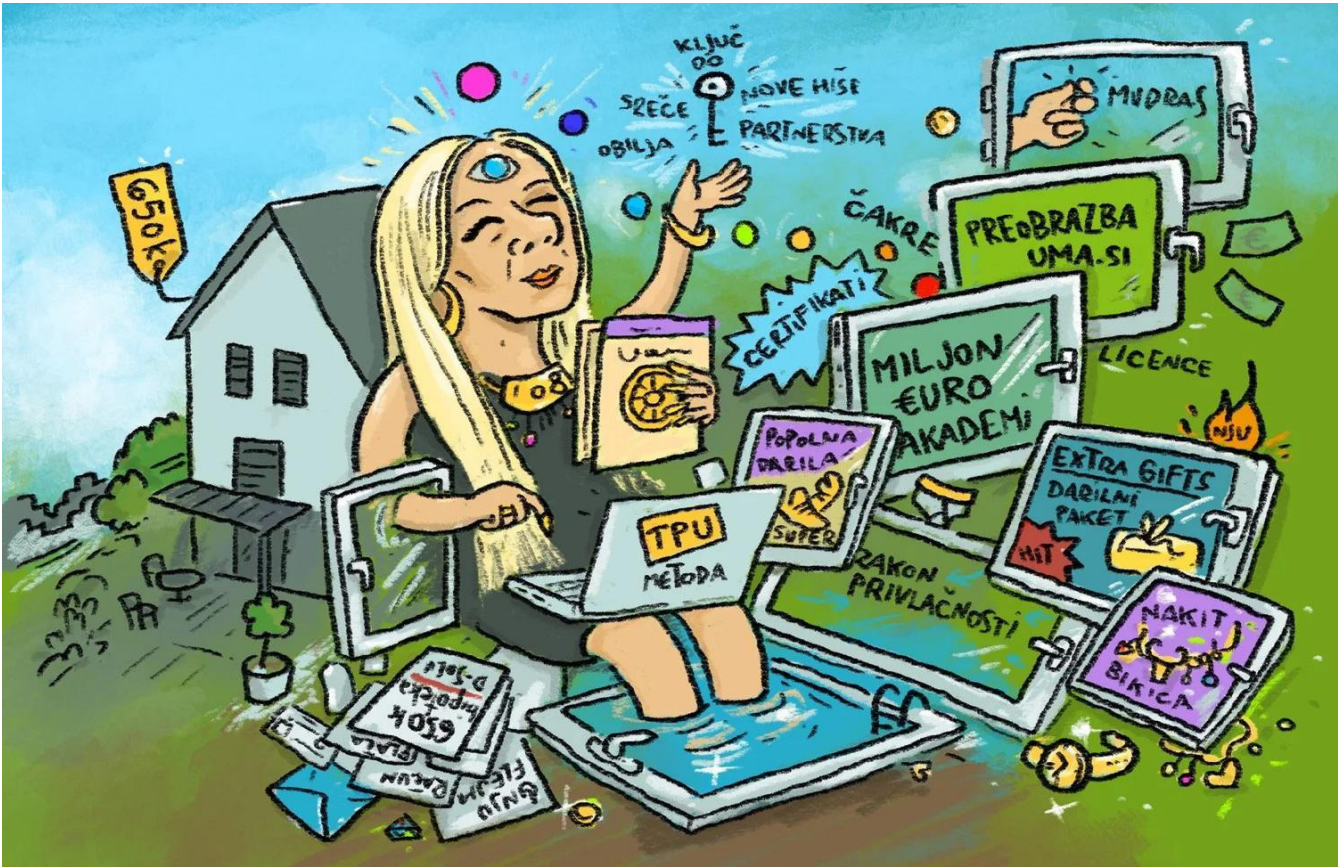
likvidacijo podjetja, a ta kljub Snežičevim obljubam ni bila izvedena. Podjetje ni oddalo letnih poročil, nikoli ni poslovalo, njegovo zapiranje pa še poteka.

Poslanec Dejan Kaloh je leto dni po Oštrovih opozorilih, da bratovih podjetij ni vpisal na seznam omejitev poslovanja z državnim zborom, to vendarle storil.

PREBERI VEČ

Podjetnica v 108 inšpekcijskih postopkih prodaja hišo

Ilustracija: Jernej Žumer

Tržni inšpektorat je v treh letih prejel najmanj 55 prijav potrošnikov, ki so pri dveh podjetjih kupili okna, vrata, komar-nike ali rolete, a jih niso prejeli. Stranke podjetij, povezanih s podjetnico in du-hovno svetovalko Melito Zupanc, so po predplačilih ostale tudi brez vračila denar-ja. Zaradi kršitev so bile izdane upravne in prekrškovne odločbe ter globe, ugotovlje-ne pa so bile tudi kršitve delovnopravne zakonodaje.

Zupančeva je poslovanje sicer pre-našala med več podjetji – In-Plast, Plus plast in Inplast okna, za njihovo poslo-vanje pa je uporabljala tudi naslov svoje hiše. Dve podjetji sta končali v stečaju, z izredno majhno stečajno maso. Poleg tega je poslovala še prek podjetja New flame, ki je upravljalo spletno trgovino. Tudi to je zavajalo potrošnike in končalo v stečaju.

Preiskava suma goljufije še poteka, pomembne pa so tudi ugotovitve o dvigih večjih vsot z bankomatov pred stečajem podjetja New flame. Medtem Zupančeva hišo prodaja za 650 tisoč evrov.

PREBERI VEČ

Razkrinkavanje.si je Oštrov projekt preverjanja verodostojnosti vsebin v javnem prostoru. V sedmih letih delovanja je ekipa mladih novinarjev in študentov preverila 760 trditev, od tega v zadnjem letu 87.

Razkrinkavanje.si je tudi inkubator za novo generacijo preiskovalnih novinarjev in novinark. Doslej je v inkubatorju sodelovalo že 28 udeležencev, ki so se ob kritični analizi medijskih vsebin učili preiskovalnega in podatkovnega novinarstva, spoznavali digitalna orodja za novinarsko delo ter odkrivali, kako iz podatkov v podatkovnih bazah nastajajo zgodbe.

V lanskem letu smo začeli tudi z razgrinjanjem, s katerim ljudi opozarjamo na tipične zavajajoče ali manipulativne taktike, še preden ali ko se te začnejo širiti. S tem bralcem in bralkam pomagamo prepoznati vzorce manipulacije, ki se pogosto pojavljajo. V okviru razgrinjanja (t. i. debunkinga) analiziramo kompleksnejše tematike in jih postavimo v dejanski kontekst.

JANUAR

Spletne trgovine na UI pogon zavajajo slovenske potrošnike

Januarja smo vzeli pod drobnogled domače in tuje profile na facebooku, ki oglašujejo trgovine z oblačili s privlačnimi popusti. V resnici je šlo za fantomske trgovine – zbirke vizualnih vsebin, ustvarjenih z umetno inteligenco. Na nacionalnem odzivnem centru za kibernetisko varnost SI-Cert so takrat opozorili, da na platformah korporacije Meta v zadnjem času opažajo velik porast lažnih oglasov.

Prevaranti na facebooku z igranjem na čustva do osebnih in bančnih podatkov

Na Razkrinkavanju.si smo januarja lani zasledili več objav domnevno neupravičeno odpuščenih prodajalcev Big Banga, ki so izdajali skrivne akcije, prek katerih bi kupci v zameno za izpolnitev spletne ankete skoraj zastoj dobili električni skiro. Dejansko so žrtve s prevaranti delile svoje osebne in bančne podatke.

Žan Lep z ljubljanske filozofske fakultete je opozoril, da prevaranti v oglasih pogosto uporabljajo taktiko igranja žrtve in vzbujanja sočutja, na primer z zgodbami o nepravilni odpustitvi. V teh zgodbah so akterji prikazani kot posamezniki na strani potrošnikov, ki z njimi delijo poslovne skrivnosti, kar spodbuja poistovetenje. Poleg tega je Lep opozoril še na druge manipulativne prijeme, kot so vzbujanje občutka časovne omejenosti, poudarjanje preprostosti postopka s kratkimi vprašalniki in racionalizacija stroškov, ko se drage izdelke ponuja zgolj za ceno poštnine.

FEBRUAR

Inštitut za proučevanje psihopatije neutemeljeno o številu »psihopatov« v Sloveniji

»V Sloveniji približno 15.000 ljudi ustreza kliničnim kriterijem psihopatske osebnostne motnje, medtem ko ima vsaj desetkrat toliko posameznikov subklinično psihopatsko strukturo.«

Ustanoviteljici inštituta za znanstveno proučevanje in raziskovanje psihopatije IPSIH sta trdili, da v Sloveniji približno 15.000 ljudi ustreza kliničnim kriterijem »psihopatske osebnostne motnje«. V izjavi, ki jo je povzelo več medijev, sta se sklicevali na ocene o deležih populacije s takimi značilnostmi iz tujih študij.

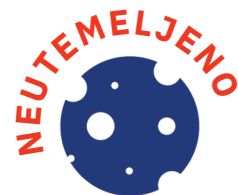
Diagnostični in statistični priročnik za duševne motnje (DSM-5) psihopatske osebnostne motnje ne opredeljuje kot samostojno motnjo, temveč kot specifikator antisocialne osebnostne motnje. S specifikatorjem psi-

hopatskih značilnosti natančneje opišemo nekatere značilnosti pri osebi, ki že ima diagnozo antisocialne osebnostne motnje.

Nacionalni inštitut za javno zdravje in društvo psihologov Slovenije (DPS) sta poudarila, da podatkov ali raziskav o številu oseb z antisocialno osebnostno motnjo in subklinično psihopatsko strukturo v Sloveniji ni.

Na DPS so še pojasnili, da je to število hipotetično in ni podprto z nobeno raziskavo v Sloveniji. Prav tako so izrazili nestrinjanje z načinom komunikacije Leonide Zalokar in Andreje Pšeničny, saj sta v komunikaciji z mediji uporabili označevalni izraz »psihopat«, ki posameznike z osebnostnimi motnjami nehote dodatno stigmatizira.

Trditvi sta neutemeljeni.

JULIJ

Nova24TV neutemeljeno o vplivu »grajske doktrine« na število umorov in ropov na Floridi

Portal Nova24TV je julija lani trdil, da se je z zakonom, ki je leta 2005 na Floridi uveljavil »grajsko doktrino« – načelo, da posameznik lahko uporabi sorazmerno silo, lahko tudi smrtonosno, če ga doma ogroža vlomilec – zmanjšala stopnja umorov in ropov. Dodali so, da upad kaznivih dejanj v nekaterih okrožjih potrjuje raziskava Univerze osrednje Floride.

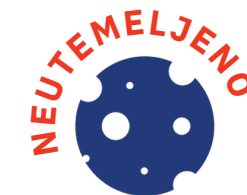
Znanstveniki drugih univerz so tako v raziskavi leta 2017 kot v raziskavi leta 2020 ugotovili, da so po sprejetju zakona »stand your ground«, ki temelji na omenjeni doktrini, na Floridi porasla nasilna dejanja.

Zakon oziroma doktrina predvideva, da posameznik lahko uporabi sorazmerno silo, lahko tudi smrtonosno, če ga doma ogroža vlomilec.

Profesorja z oddelka za kriminologijo Univerze osrednje Floride nista seznanjena s študijo, ki naj bi potrjevala ugotovitve, navedene v članku Nove24TV. Profesor Matt Nobles je za Razkrinkavanje.si povedal, da se znanstveniki, ki proučujejo učinke zakonov »stand your ground«, trenutno strinjajo, da so ti povezani s porastom kriminala, predvsem nasilnih kaznivih dejanj, dejanj, povezanih z orožjem, in umori.

Ker so z Nove24TV sporočili, da je prišlo do nesporazuma, in so omembo raziskave iz članka odstranili, smo po metodologiji Razkrinkavanja.si trditev označili tudi za šlamparijo.

Trditev o statističnih podatkih, ki naj bi kazali, da so vlomi v domove, kjer so lastniki oboroženi, upadli, je neutemeljena.

OKTOBER

Fotografija flotilje v novici STA je (bila) lažna

Slovenska tiskovna agencija je oktobra lani objavila novico z naslovom »Udeleženci prestrežene flotilje postopoma zapuščajo Izrael«. Dodali so ji fotografijo, ki prikazuje več ladij s palestinskimi zastavami, in ob njej navedli: »Humanitarna flotilja Sumud s pomočjo za Gazo.«

Borut Batagelj z ljubljanske fakultete za računalništvo in informatiko je ocenil, da je bila fotografija ustvarjena računalniško. Opozoril je na videz zastav, ki imajo nenaravno statično obliko, neustrezno glede na gibanje ladij, in na napise na ladjah, ki so »različnih oblik in popačeni«.

Ob fotografiji v novici sicer ni bilo oznake, da je bila ustvarjena z umetno inteligenco, kot to zahteva zakon o medijih.

Uredništvo STA je po prejemu novinarskih vprašanj fotografijo umaknilo, odgovorni urednik pa je pojasnil, da je prišlo do napake in da bodo sprejeli ukrepe, da se to ne bo več ponovilo.

Objavo smo označili za šlamparijo.

NOVEMBER

Pomoč pri prostovoljnem končanju življenja ni primerljiva z nacistično evtanazijo

Tednik Mladina je novembra lani objavil del pridige ljubljanskega nadškofa Stanislava Zoreta, v kateri je ta pred referendumom o zakonu o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja (PPKŽ) zakon primerjal s Hitlerjevo odredbo o evtanaziji.

Skliceval se je na razlago zgodovinarke in filozofinje Hannah Arendt, ko je opisovala začetek množičnega ubijanja, ki so ga izvajali nacisti. V knjigi, na katero se je skliceval, je izraz 'smrt iz usmiljenja' označila za jezikovno manipulacijo.

Zgodovinar Božo Repe z ljubljanske filozofske fakultete je pojasnil, da je primerjava med postopkoma lažna in manipulativna. V času nacizma evtanazije namreč niso izvajali za pomoč bolnikom, ampak za načrtno odstranjevanje 'nezaželenih'. Pogosto je šlo za otroke in duševno bolne.

Opozoril je, da je bila nacistična 'evtanazija' prisilna in skrivna ter brez soglasja in pravne zaščite pacientov, PPKŽ pa temelji na informirani odločitvi posameznika ter poteka pod strogim nadzorom, s psihološko oceno in možnostjo ugovora vesti zdravstvenih delavcev.

Po zakonu o PPKŽ, ki je nato na referendumu padel, se tovrstna pomoč lahko zagotovi polnoletnemu slovenskemu državljanu ali osebi s stalnim prebivališčem v Sloveniji z neozdravljivim zdravstvenim stanjem, ki ni odraz duševne bolezni. Pacient mora biti sposoben svobodno in informirano privoliti v poseg.

Trditev je manipulativna.

DECEMBER

Spletne teorije o spolu Brigitte Macron neutemeljene

Uporabnik facebooka je novembra lani delil prevod objave, v kateri je kanadski novinar trdil, da je Brigitte Macron, žena francoskega predsednika Emmanuela Macrona, v resnici moški.

Teorije o spolu Brigitte Macron po poročanju medija France24 po spletu krožijo že od leta 2021. Lani so vnovič pritegnile pozornost zaradi videoposnetkov, ki jih objavlja ameriška konservativna politična komentatorka Candace Owens.

Spletne »preiskave« spola, imenovane tudi transvestigacije, zadevajo »razkritje« domnevno pravega spola na podlagi posameznikovega videza in vedenja. Pogosto ciljajo na znane ženske, pri čemer se opirajo na psevdoznanstvene trditve.

Mojca Pajnik, profesorica na FDV in raziskovalka na Mirovnem inštitutu, v transvestigacijah vidi pojav, neposredno povezan s spremembami sodobnega medijskega in političnega prostora, ki normalizira izražanje naraščajočih transfobnih, mizoginih in rasiziranih diskurzov.

Roman Kuhar z ljubljanske filozofske fakultete pa je pojasnil, da transvestigacije normalizirajo nadlegovanje in razčlovečenje transpolnih oseb.

Trditev je neutemeljena, prav tako smo jo označili za psevdoznanost.

Tonin manipulativno o dovoljenosti splava v EU

Matej Tonin je novembra lani v oddaji Politično s Tanjo Gobec trdil, da »je splav v vseh 27 članicah Evropske unije dovoljen«. To je dejal v odgovoru na voditeljičino vprašanje, ali obžaluje svojo angažiranost pri nagovarjanju evropskih poslancev za glasovanje proti pobudi Moj glas, moja odločitev (angl. My Voice, My Choice).

Socialna in politična psihologinja Marjeta Mencin, sicer prvopodpisnica omenjene pobude, je pojasnila, da je pravica do umetne prekinitve nosečnosti po vsej EU omejena, dostopnost pa je v več državah tako otežena, da je poseg za večino žensk dejansko nedostopen.

Jasna Podreka z ljubljanske filozofske fakultete je trditev, da je splav dovoljen v vseh državah EU, označila za zavajajočo. Pojasnila je, da ureditev dostopnosti te zdravstvene

storitve med državami ni enotna, formalna dostopnost pa še ni zagotovilo za možnost uporabe storitve v praksi.

Poljska zakonodaja dovoljuje splav le ob ogroženosti življenja ali zdravja nosečnice oziroma ob utemeljenem sumu, da je nosečnost posledica kaznivega dejanja. Na Malti je splav dovoljen le ob ogroženosti življenja ali zdravja nosečnice oziroma resnih zdravstvenih zapletih, pri čemer je potrebno soglasje treh zdravnikov.

Po podatkih iz lanskega poročila Amnesty International je v večini držav EU, tudi v Sloveniji, splav na zahtevo dovoljen le do določenega tedna nosečnosti, dostopnost pa v nekaterih državah omejujejo zakonodaja, visoki stroški in ugovori vesti.

Trditev je manipulativna.

Besede pogosto preoblikujemo v podobe in ustvarjamo sodobne načine pripovedovanja, hkrati pa razvijamo pristope, ki pomagajo bolje razumeti in kritično presojati medije.

Jernej Žumer

Tuširanke

Tuširanke, vizualni komentarji aktualnih vsebin, so z leti postale del Oštrove identitete. Atraktivne, izvirne, satirične, duhovite in za bralce prijazne ilustracije sta v minulem letu ustvarjala umetnika Jernej Žumer in Matej de Cecco, v prejšnjih letih pa še Izar Lunaček, Istvan David, Milanka Fabjančič, Samira Kentrić in David Krančan.

OGLEJ SI TUŠIRANKE

"Navedenim pa si želimo tudi
 ceniti, ki se bo hotel pogledati v
 ogledalca in
 20

Animacije in ilustracije

Že ustaljene ilustracije, ki so jih pripravili Jernej Žumer, Istvan David in Jagoda Jejčič, so v letu 2025 spremljale tudi gibljive slike Tonija Mlakarja, ki je ustvaril animaciji za [projekt Avtogrob](#) in kampanjo [1 % dohodnine](#). Jernej Žumer pa je pripravil še [razgibano novoletno čestitko](#).

Videovsebine

V koraku s časom smo lani močno okrepili videoprodukcijo in začeli redno objavljati Oštrove vsebine v obliki krajših in daljših posnetkov, ki jih delimo na družbenih omrežjih.

OGLEJ SI VIDEOPRISPEVKE

Avtogrob: interaktivni zemljevid divjih odlagališč odsluženih vozil

V 11 mesecih brskanja po spletu, terenu in satelitskih posnetkih smo analizirali več kot 350 zemljiških parcel ter zbrali in preverili podatke o 74 neprijavljenih odlagališčih izrabljenih vozil.

OGLEJ SI ZEMLJEVID

Oštrova brzojavka

Bralcem smo v letu 2025 poslali 48 [Oštrovih brzojavk](#). V tedenski novičnik običajno strnemo vse aktualne objave – razkrinke, preiskovalne zgodbe, novice in posebne teme, s katerimi se ukvarjamo. Dodamo še namige za zanimivo branje, ki ga pripravljajo drugi preiskovalni novinarji in neodvisni mediji.

09 Mednarodno sodelovanje ➤

Ostro sodeluje in si izmenjuje znanje s številnimi novinarji, neprofitnimi in profitnimi mediji ter organizacijami po svetu.

Točke na zemljevidu vodijo na spletna mesta nekaterih med njimi.

- Global forum for Media Development
- Global Investigative Journalism Network
- The International Fact-Checking Network (IFCN)
- European Fact Checking Standards Network
- The European Independent Media Circle
- European Digital Media Observatory
- Adria Digital Media Observatory
- European Fact Checking Standards Network
- The International Fact-Checking Network
- See Check

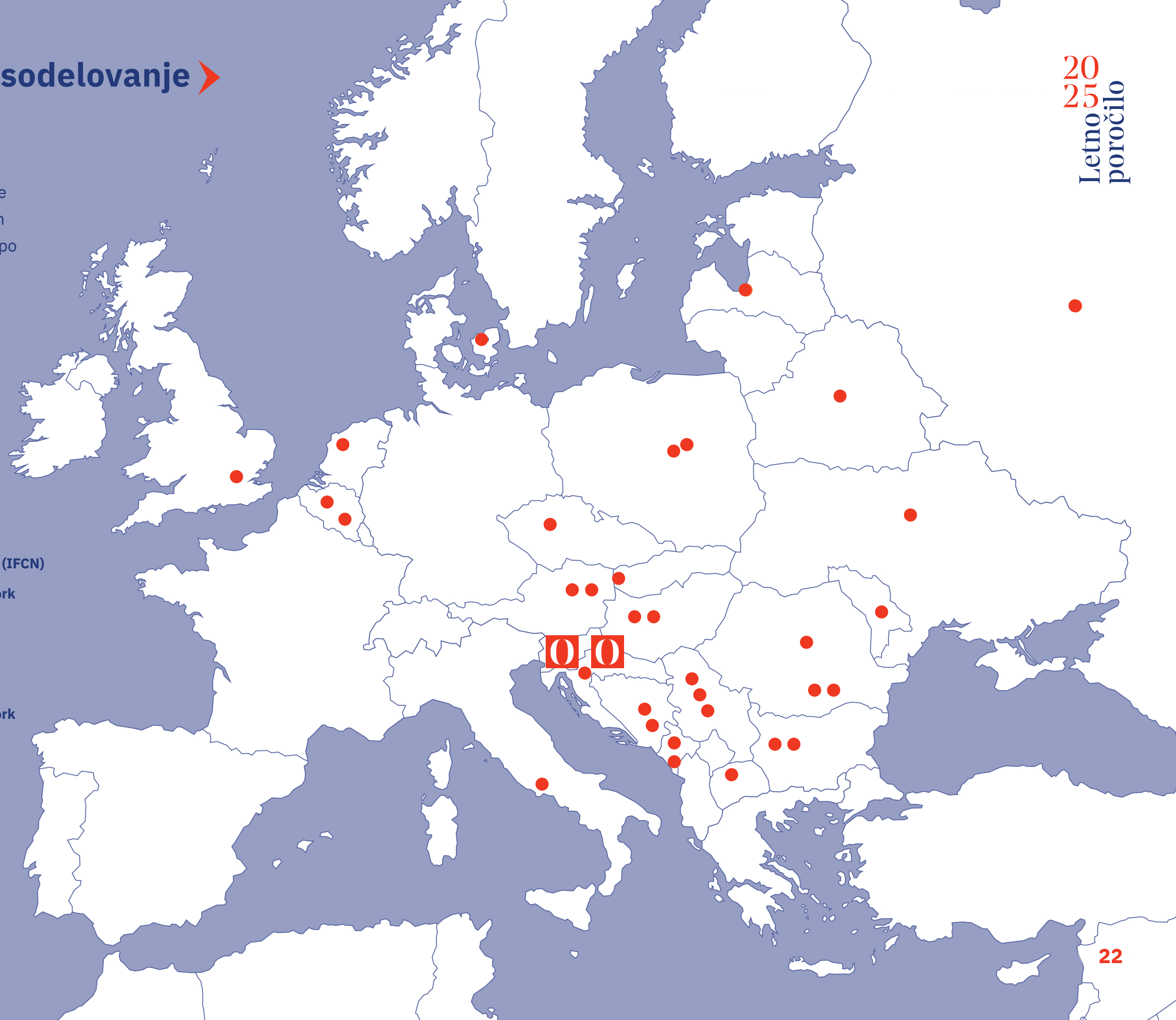

Foto: Stéphane Horel (Le Monde)

Kitajcema namesto štajerske idile pripor na Hrvaškem

Kitajca, ki sta bila lastnika slovenskih podjetij, sta skoraj leto dni preživela v hrvaškem priporu, potem ko je Kitajska za njima razpisala rdečo tiralico. Na koncu ju Kitajski niso izročili, brat enega od njiju pa trdi, da so vsi trije žrtve kitajske politične represije. Zgodba je del preiskave [China Targets](#) (Kitajske tarče) pod vodstvom Mednarodnega konzorcija preiskovalnih novinarjev (ICIJ). Več kot sto novinarjev iz 30 držav je preiskovalo primere transnacionalne represije, s katero Kitajska zatira v tujini živeče preganjane skupine, kot so Tibetanci, Ujguri in oporečniki iz Hongkonga. Ostro se je osredotočil na kitajsko zlorabo rdečih tiralic Interpola in k mednarodni preiskavi prispeval ključen indic, da Interpol zoper Kitajsko ni uvedel ukrepov, ki bi zlorabe omejili.

PREBERI VEČ

Ilustracija: Jernej Žumer

Kirurg, ki dve leti ni smel samostojno obravnavati pacientk

Slovenski kirurg, ki je pred desetimi leti delal v bolnišnici v Queenslandu, je tam za dve leti izgubil licenco zaradi intimnega odnosa s pacientko. Ko je zoper njega že potekala preiskava avstralskih organov, je v Sloveniji – kot kaže, nemoteno – podaljšal urološko licenco. Oštrova zgodba je del preiskave Bad Practice (Slaba praksa), v kateri so novinarji iz 49 držav preiskovali podatke o zdravniških licencah, da bi odkrili zdravnike s prepovedjo ali omejitvami pri delu v eni državi, ki so se morda zaposlili v drugi. Na mednarodna razkritja pomanjkljivega nadzora nad zdravniškimi licencami se je odzval tudi norveški minister za zdravje.

PREBERI VEČ

Foto: Stéphane Horel (Le Monde)

Plastična industrija z zavajajočimi argumenti nasprotuje ukinitvi »večnih kemikalij« v EU

Sanacija onesnaženja zaradi nadaljnje neomejene uporabe kemikalij PFAS bi Evropo na leto stala več kot 100 milijard evrov, je ocenila novinarska preiskava Forever Lobbying Project, v kateri je poleg Oštra sodelovalo 28 medijev iz 15 držav. Novinarji so preiskovali lobistično in dezinformacijsko kampanjo pod vodstvom industrije PFAS in njenih zaveznikov, s katero ti želijo ublažiti predlog prepovedi kemikalij PFAS v EU. Gre za skupino več kot 10.000 različnih umetnih snovi, ki jih zaradi njihove obstojnosti imenujemo »večne kemikalije«. Najdemo jih v potrošniških izdelkih ter industrijskih procesih in opremi, med drugim za izdelavo teflona, nepremočljivih oblačil in izdelkov za osebno nego.

[PREBERI VEČ](#)

Foto: služba za odnose z javnostmi predsednika Republike Belorusije

Lukašenko slovenski Riko obtožil podkupovanja beloruskega politika

Nekdanji namestnik beloruskega ministra za energijo Mihail Mihadjuk je leta 2024 na sodišču priznal, da je od predstavnika slovenskega podjetja Riko prejel podkupnino v višini 35.000 evrov. Obsojen je bil na šest let zaporne kazni v delavskem taborišču. Javnost je s kriminalistično preiskavo seznanil sam predsednik države Aleksander Lukašenko. Riko je zanikal vpletenost v domnevno dajanje podkupnine, potrdili pa so, da so seznanjeni s preiskavo proti Mihadjuku. V preiskavi je Oštro sodeloval z beloruskim preiskovalnim medijem Buro Media in srbskim preiskovalnim medijem Krik.

[PREBERI VEČ](#)

Urednik Uroš Škerl Kramberger je kot govornik sodeloval na srečanju, posvečenem **stanju vladavine prava za leto 2025**, v organizaciji centra PIC.

Ekipa Oštra je na dogodku Transparency International Slovenia, **posvečenem boju proti korupciji**, predstavila naše delo na področju korupcije, krepitev novinarskih tehnik in položaja neodvisnih medijev.

Uroš Škerl Kramberger je na okrogli mizi o **umrlih in izginulih migrantih na slovenskih mejah** spregovoril o beleženju smrti in možnostih za hitrejšo identifikacijo preminulih.

Odgovorna urednica Anuška Delić je na **evropski konferenci preiskovalnih novinarjev Data Harvest v Belgiji** sodelovala v razpravi o mešanem financiranju neprofitnih medijev.

Anuška Delić je na **mednarodnem novinarskem festivalu** v italijanski Perugii govorila o ohranjanju neodvisnosti medijev, ki za delovanje prejemajo tudi javna sredstva.

Anuška Delić je študentom fakultete za družbene vede pri predmetu **Digitalno novinarstvo** predavala o podatkovnem novinarstvu in pisanju preiskovalnih zgodb.

Novinarka Žana Erznožnik Martinšek je na konferenci **Disinformation under the lens** pod okriljem Jadranskega medijskega observatorija ADMO v Zagrebu predstavila ključne vpogleds v boj proti dezinformacijam.

Urednica Nina Rozman in njen namestnik Žan Premrov sta na **delavnici medijske pismenosti v sklopu Evropske noči** raziskovalcev udeležencem predstavila, kako novinarji Oštra preverjajo verodostojnost informacij v javnem prostoru.

Na mednarodnem forumu Incubator for **Media Education and Development** je Anuška Delić sodelovala v pogovoru o ženskah na čelu novinarskih centrov.

Nina Rozman in Žan Premrov sta na **delavnici medijske pismenosti na Mednarodnem tednu odprtega dostopa** udeležencem predavala o preverjanju verodostojnosti informacij v javnem prostoru.

Anuška Delić je na **svetovni konferenci preiskovalnih novinarjev v Maleziji**, ki jo je gostila mreža Global Investigative Journalism Network, sodelovala na posvetu o preiskovanju tehnoloških družb, predstavila Oštrov inkubator mladih preiskovalnih novinarjev in predavala o naprednih tehnikah uporabe excela.

Nina Rozman in Žan Premrov sta večšine **preverjanja dejstev in medijske pismenosti delila** z ekipo medija Ovtar24.si iz Lenarta v Slovenskih goricah.

➤ Oštro obtožen cenzure

Oštro je, podobno kot drugi preverjevalci dejstev, pogosto tarča blatenja in dezinformacijskih kampanj. Potem ko je v začetku leta 2025 izvršni direktor Mete Mark Zuckerberg preverjevalce dejstev na družbenem omrežju facebook obtožil, da omejujejo svobodo govora in so politično pristranski, so se tovrstne obtožbe razširile tudi v Sloveniji. Podpihovali so jih zlasti na desnem političnem polu.

Oštro so večkrat obtožili cenzure, pa tudi blokiranja posameznih uporabniških profilov na družbenih omrežjih. Anonimneži so članom uredništva grozili po e-pošti.

Na Oštru smo neutemeljene obtožbe ovrgli, medijem razposlali izjave za javnost in objavili serijo prispevkov na temo preverjanja dejstev. Urednica Žana Erznožnik je delovanje Oštra pojasnjevala v podkastu [Državljan D](#), ustanoviteljica Anuška Delić pa na [Valu 202](#).

➤ Oblastniško prikrivanje podatkov o podjetjih

Julija 2025 smo [razkrili](#), da skuša vladna koalicija z zakonom omejiti dostop do podatkov o dejanskih lastnikih podjetij, ki jih novinarji uporabljajo za razkrivanje spornih poslov in korupcije. To bi bilo v nasprotju z evropsko zakonodajo.

Po objavi našega članka so sledili pomembni odzivi: komisija za preprečevanje korupcije je [opozorila](#), da gre za prekomerno in neutemeljeno omejitev, ki znižuje standarde transparentnosti. Društvo novinarjev Slovenije je poslancem predlagalo zakonske [amandmaje](#), s katerimi bi novelo uskladili s področno evropsko direktivo. Zavezništvo za integriteto, ki ga sestavlja več kot 20 nevladnih organizacij, je [pozvalo](#) k ustreznim spremembam zakona – ali njegovi zavrnitvi. O spornem omejevanju dostopa do podatkov je poročala vrsta osrednjih medijev.

Po akciji za svobodo novinarskega dela se je zgodil preobrat: državni zbor je zakon dopolnil z določbami, ki novinarjem, raziskovalcem in nevladnikom priznava pravico do vpogleda v podatke o dejanskih lastnikih podjetij.

➤ Oštro obtožen novinarskega dela

Informacijski pooblaščenec je zoper Oštro uvedel inšpekcijski postopek v zvezi z obdelavo osebnih podatkov v projektu [Detektor premoženja](#), v katerem predstavljamo podatke o premoženju političnih funkcionarjev ter anonimizirane podatke o premoženju njihovih ožjih družinskih članov. Od nas med drugim zahteva razkritje metod novinarskega dela pri preiskovanju premoženja ministrov Vinka Logaja in Boruta Sajovica.

Obenem je murskosoboško tožilstvo odprlo predkazenski postopek zoper Oštro – na podlagi obvestila, ki ga je zoper nas oktobra državnotožilskim organom posredovala občina Ljutomer pod vodstvom županje Olge Karba. Prijavo zoper Oštro je napovedal tudi prosluli župan Radencev Roman Leljak. Tudi njuno premoženje smo preiskovali v Detektorju premoženja.

Postopki in grožnje ovirajo naše zakonito novinarsko delo, s katerim – pogosto namesto države – povečujemo preglednost delovanja slovenskih politikov. Dogajanje razumemo kot poskus utišanja Oštrovih novinarjev in obremenitev uredništva, da bi se ukvarjalo z birokratskimi pritiski namesto z novinarstvom.

Domače in mednarodne novinarske organizacije so se odzvale na postopke, saj gre za pritiske na novinarsko delo s političnim ozadjem. Društvo novinarjev Slovenije (DNS) je med drugim [poudarilo](#), da inšpekcijski postopek kaže na nerazumevanje podatkovnega in preiskovalnega novinarstva.

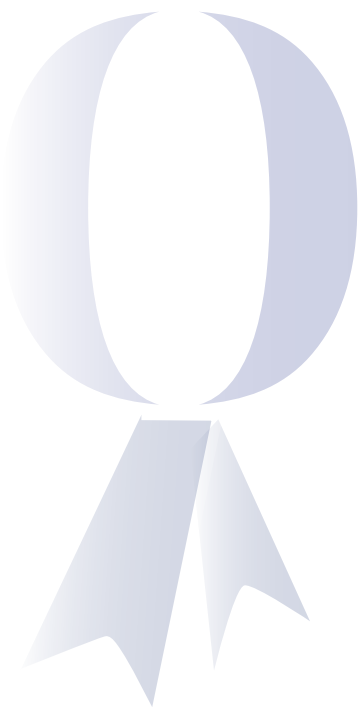
DNS in Mednarodni inštitut za tisk (IPI) sta informacijski pooblaščenki Jeleni Virant Burnik poslala skupno [pismo](#), v katerem sta jo pozvala, naj postopke zoper Oštro ustavi.

Kazensko prijavo zoper Oštro je obsodila tudi Evropska zveza novinarjev, ki je opozorila, da »novinarske preiskave premoženja funkcionarjev in z njimi povezanih oseb prispevajo k transparentnosti in preprečujejo tveganja za korupcijo«.

Evropska zveza je poslala [opozorilo](#) na platformo Sveta Evrope za varstvo novinarjev.

Opozorilo o napadu na Oštro je objavljeno tudi na platformi [Mapping Media Freedom](#), na kateri Evropski center za svobodo tiska in medijev (ECPMF) beleži napade na novinarje po vsej Evropi.

Odgovorna urednica Anuška Delić je prejemnica nagrade **CEI SEEMO za posebne dosežke v novinarstvu**. Nagrada, ki jo podeljujeta Srednjeevropska pobuda (CEI) in Organizacija za medije jugovzhodne Evrope (SEEMO), je ena prvih pobud v srednji, južni in vzhodni Evropi, namenjena prepoznavanju odličnosti v preiskovalnem novinarstvu.

Novinarska preiskava **Deadly Prices**, pri kateri je sodeloval tudi Oštro, je bila med nominiranci za evropsko novinarsko nagrado, **European Press Prize 2025**.

Novinarska preiskava **Deadly Prices** je tudi prejemnica nagrade **IJ4EU Impact Award 2025** v kategoriji čezmejnih novinarskih preiskav, ki jo podeljuje Evropski center za svobodo tiska in medijev.

Novinarka Meta Gantar je prejela **mednarodno štipendijo organizacije za podporo medijev iMedD** za udeležbo na svetovni konferenci preiskovalnega novinarstva GIJC/GIJN v Maleziji.

Oštro je javno opozoril na predlog novele zakona, ki bi izničil **možnosti dostopa do podatkov o dejanskih lastnikih podjetij za novinarje, akademske raziskovalce in nevladne organizacije**, kar bi bilo v neskladju s področno evropsko direktivo. Predlagatelj je predlog popravil in sprejeti zakon tem skupinam omogoča dostop do podatkov.

Kaže, da se Oštro levi na osem let. Kar se je začelo kot enoosebni projekt, je danes kolektiv 19 sodelavcev, med katerimi je devet študentov. Kot smo napovedali v prejšnjem javnem letnem poročilu, smo nekaterim izmed najbolj prizadevnih lani ponudili redno zaposlitev. Tako so na Oštru trenutno zaposleni trije, ki so se kalili v našem inkubatorju preiskovalnih novinarjev, oktobra pa se jim bo pridružila še četrta.

Nadvse smo ponosni na ta dosežek in na vse mlade (več kot 30 jih je), ki so se od leta 2019 do danes usposabljali pri nas. Dokaz, da Oštrov inkubator deluje, je vzdušje v kolektivu – zagnano, predano, ustvarjalno in iskrivo.

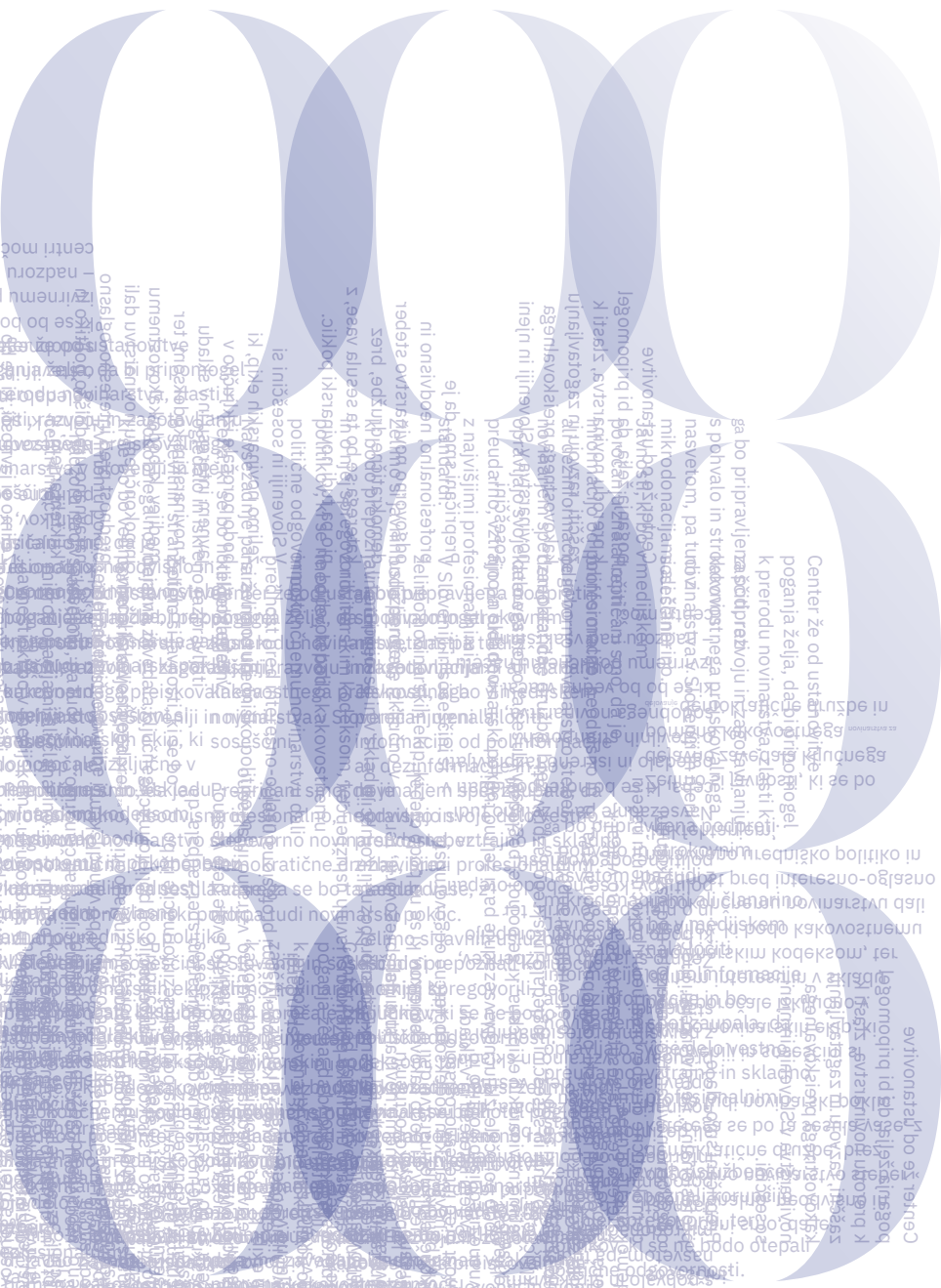
Zdi se, da se mlada generacija počasi širi, starejša pa krči, kar nas zelo veseli. Vzbuja namreč upanje za nadaljnji razvoj Oštra, saj hkrati odpira možnosti, da ga bodo zlagoma v večji meri narekovali mladi.

Toda zunaj uredništva so razmere spremenljive in vnetljive. Konec marca 2026 so državnozborske volitve državi prinesle obljubo o nestabilni vladi. Tudi mednarodna skupnost je čedalje bolj nestabilna. Del prihodnjih dejavnosti bomo zato usmerjali v doseganje dolgoročne odpornosti proti objektivnim spremembam v našem ožjem in širšem okolju.

V DEVETEM LETU OŠTROVEGA ŠTETJA BOMO:

1

temeljito prenovili vizualno identiteto Oštra, da bo bolj jasno izražala naravo centra, ki se je od prve grafične zasnove leta 2018 korenito spremenila;

2

še naprej povečevali število objavljenih preiskovalnih zgodb, sploh tistih, ki jih v sodelovanju z bolj izkušenimi novinarji in uredniki pripravljajo mlajši sodelavci;

3

dodelali in dopolnili nove formate za distribucijo Oštrovih vsebin;

4

intenzivneje promovirali Oštrov nagradjeni inkubator za bodoče preiskovalne novinarje, da bi lahko še več mladim ponudili priložnost, da se preizkusijo v novinarstvu;

5

renovirali članski program Bodi naš veter;

6

okrepili 'sidranje' Oštra v slovenski medijski krajini;

7

še naprej izboljševali notranje delovne procese, da bi ustvarili stimulativno delovno okolje;

8

nadzirali in opozarjali na vsakršne poskuse centrov moči, da bi v Sloveniji okrnili pravico do svobodnega izražanja, vključno z medijsko svobodo, ali pravico do svobodnega združevanja, vključno z delovanjem civilnih in nevladnih organizacij;

9

še naprej krepili dejavnosti za pridobivanje sredstev za delovanje, kar je v teh časih za majhen center iz male države izjemno pomembno.

Uredništvo

Anuška Delić
ustanoviteljica, direktorica
in odgovorna urednica

“
Preiskovalno novinarstvo
je danes, ko se soočamo
z upadom demokratičnih
norm in načel, zadnji branik
pred totalitarizmi vseh vrst.

Uroš Škerl Kramberger
urednik, novinar

“
Novinarstvo je vstopnica
v vse svetove, od barake
do palače, od berača do
papeža. Vstopnica vedno
velja za dve osebi. Brez
bralca novinar ne gre
nikamor. Ko sta skupaj,
je zabavno: novinar dviguje
preproge, da lahko bralec
vidi, kaj je spodaj.

Žana Erznožnik
novinarka

“
Dobro novinarstvo razjezi
oblastnike in privilegirane,
obenem pa opolnomoči
vse druge.

Meta Gantar
novinarka

“
Novinarji bi morali
ob obstoju kritičnega
in odzivnega občinstva
stalno nadzirati informacije,
ki pogosto ostanejo
spregledane, in funkcionarje,
ki se jim prevečkrat pogleda
skozi prste.

Nina Rozman
novinarka, urednica
Razkrinkavanja.si

“
Preiskovalno novinarstvo
ima, zlasti v času poplave
informacij, vlogo kompasa
– javnost usmerja k
verodostojnim podatkom o
nosilcih moči, te pa z budnim
spremljanjem usmerja k
odgovornemu opravljanju
funkcij.

Žan Premrov
novinar, namestnik urednice
Razkrinkavanja.si

“
V hiperinformacijski dobi,
ko vse več in več medijev
postaja prenašalcev
strankarske propagande,
je preiskovalno novinarstvo
tisto, ki skrbi za prenos
kakovostnih informacij.

Eva Gračanin
novinarka

“

*Preiskovalno novinarstvo seže
onkraj površinskih zgodb, os-
mišlja zapletene številke
in podatke ter bedi nad ljudmi
in pozicijah moči.*

Antun Katalenić
novinar

“

*Preiskovalno novinarstvo
je branik poklica, ki je
vse prepogosto – in vse
bolj pogosto – degradiran
na raven nekritičnega
prenašanja stališč
deležnikov.*

Lara Drugović
novinarka študentka

“

*Preiskovalno novinarstvo
je svetilnik, ki razkriva
nepravičnosti ter usmerja
tiste, ki iščejo resnico.*

Aljaž Primožič
novinar študent

“

*Tudi v časih dezinformacij
in lažnih novic nas ne
sme zanimati zgolj, o čem
poročamo, temveč tudi način,
kako o teh stvareh govorimo.*

David Bajec
novinar študen

“

*Danes se vsakdo
razglašja za strokovnjaka.
Naloga preiskovalnega
novinarstva je, da loči med
dejanskimi strokovnjaki
in tistimi, ki polnijo javni
prostor z lažmi.*

Manca Vertačnik
novinarka študentka

“

*Množični mediji so po
Habermasovih besedah
preoblikovali družbo iz kulture
debate v kulturo potrošnje.
Medijski prostor so preplavile
vsebine, ki služijo zgolj
kapitalskemu dobičku. Zato
je pomembno preiskovalno
novinarstvo: odstranjuje vso
nepotrebno navlako.*

Uprava

Darja Tibaot Ciringer
namestnica direktorice

Manca Šetinc Vernik
vodja projektov

Dado Kebe
vodja pisarne

Petra Godeša
komunikatorka

Nina Krajčinović
sodelavka za družbena
omrežja

Ana Maria Bratić
sodelavka za družbena
omrežja

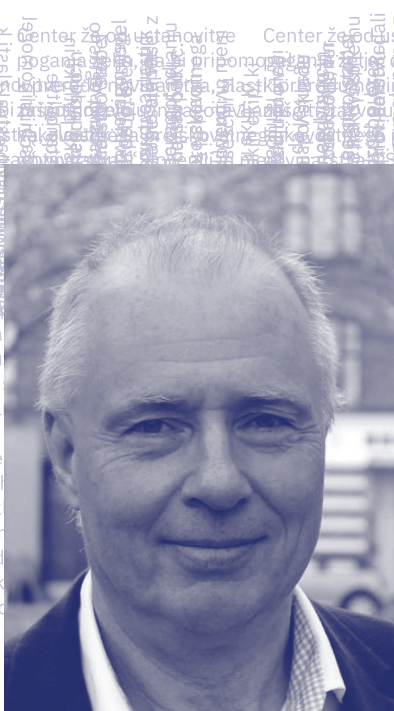
Svet zavoda

Miranda Patručić
*preiskovalna novinarka
in odgovorna urednica
OCCRP*

Nataša Briški
*soustanoviteljica in
direktorica zavoda
Metina lista*

Nils Mulvad
*partner in urednik pri medijski
družbi Kaas & Mulvad*

Žana Erznožnik
*novinarka,
predstavnica delavcev*

Strokovni svet zavoda

Mojca Pajnik
*redna profesorica na
Fakulteti za družbene vede
Univerze v Ljubljani*

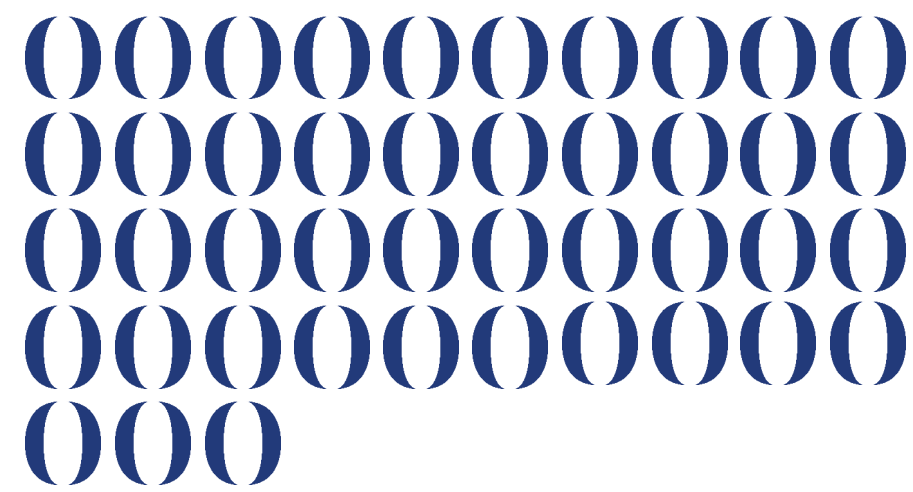
Marina Walker Guevara
*izvršna urednica
organizacije
The Pulitzer Center*

Stuktura prihodkov v letu 2025 (v evrih)

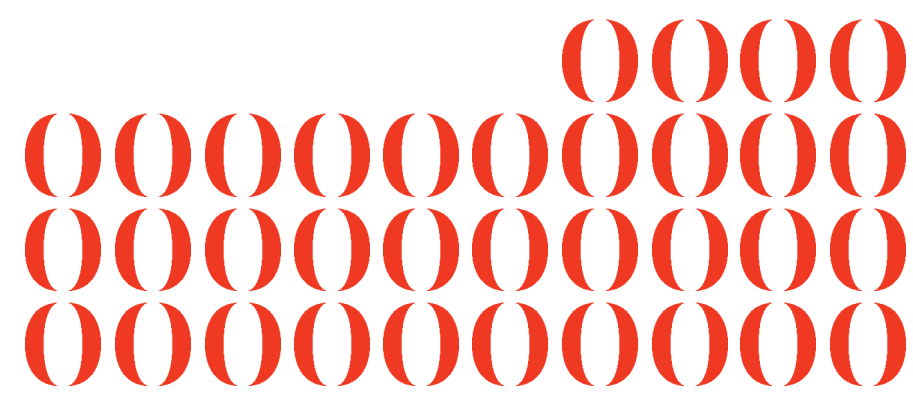
Odhodki (v evrih)

Vir sredstev	znesek			
javni razpisi in pozivi			skupni odhodki	458.285,52 €
Ministrstvo za kulturo RS	24.437,50 €			
Ministrstvo za javno upravo RS	70.000,00 €			
The European Media and Information Fund	13.450,36 €			
Evropska komisija	73.009,01 €			
Journalismfund.eu	660,00 €			
Open Society Institute - Sofia	15.000,00 €			
IFCN	4.240,61 €			
projektna podpora donatorskih organizacij				
National Endowment for Democracy	40.936,35 €			
donacije za osnovno delovanje				
Limelight Foundation	66.300,00 €			
Civitates	50.000,00 €			
Fred Foundation	25.000,00 €			
Anne Avis (prek OCCRP)	4.636,07 €			
posamezniki	2.336,90 €			
podjetja	13.300,00 €			
Meta (program za preverjanje dejstev na Facebooku)	40.016,10 €			
dejavnost	23.623,27 €			

43% javni razpisi in pozivi

34% donacije za osnovno delovanje

09% projektna podpora donatorskih organizacij

09% Meta (program za preverjanje dejstev na Facebooku)

05% dejavnost

16 Podporniki in donatorji ➤

Oštro se kot neprofitna medijska organizacija, organizirana kot zavod, financira iz sredstev, pridobljenih na javnih razpisih in pozivih, iz dejavnosti, prispevkov in donacij. Vsa pridobljena sredstva po plačilu stroškov namenimo razvoju novinarstva in našega centra.

Oštro podatke o pridobljenih sredstvih, odhodkih zavoda in prihodkih iz dejavnosti javno objavlja na spletni strani o financiranju.

V letu 2025 so Oštro podprli:

Institucije:

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF CULTURE

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF PUBLIC ADMINISTRATION

European **MEDIA AND
INFORMATION** Fund

Journalismfund Europe

FOUNDATION
Limelight

NATIONAL
ENDOWMENT
FOR
DEMOCRACY
SUPPORTING FREEDOM AROUND THE WORLD

 civitates

 FRED FOUNDATION®

 OCCRP

Zasebniki:

Člani Oštrove skupnosti
Bodi veter

Posamezniki

Podjetja

DO **CENTRIC**

Bodi naš veter. Podpri nas!

Brez vas ni nas